

Харківщина у роки Великої Вітчизняної війни: нові сторінки історії, імена, події

**Підготувала завідувач бібліотеки
Трухачова О.Г.**

- **22 червня 1941 року почалася Велика Вітчизняна війна. Вона стала жахливим випробуванням для населення Харківщини.**
- **Харківщина та місто Харків мали велике політичне, економічне і воєнно-стратегічне значення та посідали у воєнних планах Гітлера значне місце. Він називав його „замком, який запирає український простір“. Харків, як важливий залізничний вузол, був тісно пов'язаний з багатьма економічними районами. Через місто пролягали шляхи на Донбас і Кавказ.**

- **До оборони почали готуватися всі: хто міг тримати лопату в руках – рили протитанкові рови, траншеї, встановлювали загородження. На оборонних земляних роботах працювало близько 350 тис.чоловік. За ініціативою трудящих нашого краю почалося збирання коштів у Фонд оборони. Харків'яни внесли до Фонду близько 100 млн.крб**

- Але фашисти, маючи перевагу в живій силі та озброєнні, 24 жовтня 1941 року вдерлися в місто Харків.

- **На окупованій території було введено примусову трудову повинність**

- **Крім страшних знущань люди вмирали від голоду та хвороб. Тільки в 1942р. у Харкові померло 22 708 мешканців (з них – 13 749 від голоду). Загалом загинуло близько 200 тис. чоловік**

- Вивезення населення на роботи до Німеччини.
- На примусові роботи вивозилось населення не тільки Харкова, а і міст і сіл Харківської області. Всього з Харкова і області окупанти вивезли до Німеччини 167 тисяч чоловік.

На каторжні роботи в Німеччину вивезено близько 300 тис. юнаків і дівчат.

- **Багато людей загинуло у концтаборах, яких у Харківській області налічувалося 22 – більше, ніж у будь-якій області України. У таборах було встановлено нестерпний режим – катування голодом, пораненим не надавали ніякої медичної допомоги.**

- Харків перебував під окупацією з 24 жовтня 1941 року по 23 серпня 1943 року з місячною перервою у лютому-березні 1943 року

- Розстріляно, повішено і замучено
- радянських громадян:
- а) чоловіків - 844 чол.
- б) жінок, стариків - 470 чол.
- в) дітей - 148
- г) бійців Черв.армії- 164 чол.
- 2. Всього вивезено в німецьке рабство
- - 3658 чол.:
- а) чоловіків - 1668 чол.
- б) жінок - 1319 чол.
- в) дітей - 671 чол.

- Під час воєнних дій і внаслідок окупації Харківщина зазнала великих збитків. Місто і села були перетворені на руїни. Гітлерівці пограбували і зруйнували 500 підприємств союзної, республіканської і місцевої промисловості, електростанції, залізничний транспорт. Було вивезено в Німеччину 230 тис. тонн зерна, стоні тисяч голів продуктивної худоби, електротехнічне устаткування, верстати, трактори.

Зруйноване місто

**23 серпня 1943 року м.Харків
було звільнено від загарбників**

- На честь цієї важливої події Москва салютувала 20 артилерійськими залпами з 224 гармат. Десять дивізій, що відзначились при взятті міста, були удостоєні звання „Харківські”. За героїчні вчинки на Харківській землі понад 200 солдатів і офіцерів нагороджені Золотою зіркою Героя Радянського Союзу, 64 з них – посмертно.

В боях за Харків

**Генерал-лейтенант танкових
військ П.С. Рибалко в центрі
Харкова.
3-я битва за Харків**

Герої–визволителі Харківщини

Наш земляк, Герой Советского Союза Владимир Бреусов отличился при освобождении Харькова. Тогда отделение солдат под командой Владимира Бреусова захватило стратегическую высоту и удерживало ее до последнего патрона, а потом они вызвали огонь на себя и погибли вместе с превосходящими силами противника.

• **Ахсаров Энвер Бимболатович**

Командир 227-го стрелкового полка 183-й стрелковой дивизии 40-й армии Воронежского фронта, майор. 15 февраля 1943 года враг с превосходящими силами пытался три раза атаковать позиции полка майора Ахсарова, но все атаки были отбиты. В третьей и наиболее отчаянной схватке майор Ахсаров лично в упор убил двух гитлеровцев и на глазах своих однополчан погиб смертью героя от разрыва вражеской мины. Похоронен в Харькове. Указом Президиума Верховного Совета СССР от 10 января 1944 года за умелое руководство действиями полка и уничтожение живой силы и техники противника майору Энверу Бимболатовичу Ахсарову посмертно присвоено звание Героя Советского Союза. Награждён орденом Ленина, орденом Красной Звезды, медалями. Именем Героя названа улицы в Харькове и Владикавказе. Бюст Герою установлен в родном селе.

Дуже трагічною стала доля єврейського населення Харківщини. Більшість євреїв була страчена у Дробицькому Яру. Сьогодні там-місце пам'яті

**Ніхто не забутий,
ніщо не забуте...**

- **На звільнення Харкова радянськими військами відгукнувся чудовий український поет Максим Рильський своїми віршами:**

- Теплой кровью обагранный,
- злобой черной опьяненный,
- ослепленный слышит враг
- гром возмездия святого,
- боевое наше слово,
- правой мести грозный шаг.
- Весть идет благая ныне:
- вражьи падают твердыни,
- никнет в прах злодейский бич,
- и над милой Украиной
- вешней песнью журавлиной
- прозвенел победы клич.
- Как до боли ты знакома,
- о земля моя! Госпрома
- величавые черты.
- Гордый памятник поэта, -
- воля, что в гранит одета, -
- наша воля, Харьков, ты!...

У визволеному Харкові.1943р